FAMILIE-/ARVERET – SOMMEREKSAMEN 2007

Opgave nr. 1

Miki flytter i 2000 ind hos Hera, der har tvillinger på 1 år fra et tidligere forhold. Parret aftaler, at alle faste udgifter – herunder betalinger til Heras hus – deles lige med 6.000 kr. pr. måned til hver. Hera har afdragsfri lån i huset for at få råd til udlandsrejser. Miki betaler en tredjedel af madudgifterne. Hera betaler alle udgifter til sine børn.

På Heras parcel er der et skur med udhæng til en bil. Da Miki ikke synes udhænget yder tilstrækkelig beskyttelse til hans nye bil, aftaler parret, at de vil opføre en garage samt udvide skuret, således at det også kan rumme Mikis værktøj. Hera ved, at huset derved stiger 50.000 kr. i værdi, men hun anfører over for Miki, at hun aldrig selv ville have udført byggeriet – det opfylder alene hans behov. Parret ender på denne baggrund med at aftale en ligedeling af udgifterne på 50.000 kr. Byggeriet udføres i 2001. I marts 2002 flytter Miki ud pga. konflikter om børnenes sovetider. Miki spørger i forbindelse med fraflytningen en advokat om, hvorvidt han har et krav mod Hera i anledning af byggeriet. Hvad skal advokaten svare?

I maj 2002 flytter Miki tilbage til Hera og betaler – som førhen – 6.000 kr. månedligt. Parret gifter sig 1. maj 2004. Kun Hera ejer indbo af værdi – for 50.000 kr. Miki har bilen og en opsparingskonto med et indestående på 100.000 kr. Foranlediget af en skilsmisse i familien tinglyser Hera og Miki 2. maj 2004 en formgyldig ægtepagt, hvorefter de begge skal have ”skilsmissesæreje for ejendele, de indbragte ved ægteskabets indgåelse”. Miki vil gerne forøge sit særeje, da Heras særeje er større end hans. Miki indsætter derfor fast hver måned 2.500 kr. af sin løn på opsparingskontoen, der i øvrigt ikke bliver brugt.

Hera sælger sit hus i april 2005 og får 500.000 kr. i provenu. I maj 2005 køber parret i sameje en patriciervilla, der ligger tæt på børnenes fremtidige skole. Hera bruger 100.000 kr. af provenuet til udbetalingen på villaen, mens Miki låner 100.000 kr. til sin del. Parret ønsker at foretage en istandsættelse, men banken vil ikke låne Miki penge hertil, da villaen ikke vil stige tilsvarende i værdi. Hera og Miki aftaler derfor, at de sidste 400.000 kr. af Heras provenu bruges til istandsættelsen, der foretages i juli 2005. Villaens

værdi stiger 200.000 kr. som følge heraf. Parret deler fortsat udgifterne i henhold til den tidligere aftale – nu blot med 10.000 kr. pr. måned hver.

2. marts 2007 finder Hera to regninger i Mikis jakkesæt. Det viser sig, at Miki 1. marts 2007 – ved brug af sit kontokort i Salling – på kredit havde købt: 1) bh og trusser for 1.800 kr., og 2) sportstøj til tvillingerne for 2.200 kr. Sportstøjet var Mikis fødsels-dagsgave til tvillingerne. Undertøjet havde han købt til sin elskerinde. Hvem hæfter over for Salling? Hvem skal i det indbyrdes forhold betale for Salling-indkøbene?

Miki og Hera bliver skilt 1. maj 2007. På Mikis opsparingskonto står der på det tidspunkt 200.000 kr., hvoraf 10.000 kr. er renter af de 100.000 kr., der stod på kontoen 1. maj 2004. Mikis lån til udbetalingen på villaen er blevet nedbragt til 76.000 kr. Mikis bil er 204.000 kr. værd, Heras indbo er 50.000 kr. værd, og villaens friværdi er 1 mio. kr. Salling-indkøbene er fortsat ikke betalt.

Hvordan skal boet kvantitativt opgøres, og parrets mellemværender afregnes pr. 1. maj 2007, når begge ønsker mest muligt? Begge ønsker huset udlagt – hvorledes skal denne tvist afgøres?

Løsningseksempel til opgave nr. 1

1. Krav vedrørende byggeriet
Parret er ikke gift, da *garage og skur* bygges. Forskellen mellem værdistigningen og Heras betaling er 25.000 kr. Da der foreligger et større, enkeltstående beløb, og da parterne ikke har sammenblandet økonomi med betalinger "begge veje", er der ikke grundlag for at anse de 25.000 kr. som et led i *en samlet økonomisk ordning*. Der er ej heller holdepunkter for at statuere *lån*. Spørgsmålet er, om Miki har et *almindeligt formueretligt berigelseskrav*. Parterne har diskuteret udgiftsfordelingen og ender med at *aftale*, at Hera alene skal betale 25.000 kr. af udgifterne. Miki har derfor – i mangel af aftale om andet – ikke et krav på Hera. Han betaler herved for at få en ordentlig holdeplads til sin bil.

Familieret 2003, s. 306-309, 682 og 684-685.

2. Salling-indkøbene
Der foreligger et kreditkøb foretaget under samlivet. *RVL § 11*, stk. 1, 2. pkt., omfatter kun hustruens køb til sig selv, hvorfor Hera ikke hæfter i det eksterne forhold for *bh og trusser*. Købet er ej heller omfattet af 1. pkt. Miki hæfter i sin egenskab af kontohaver. I det interne forhold skal Miki betale de 1.800 kr., da han køber sættet til elskerinden.

Hera hæfter i det eksterne forhold sammen med Miki for *sportstøj til børnene for 2.200 kr.* Miki hæfter som kontohaver, mens Hera hæfter i medfør af § 11, stk. 1, 1. pkt., da købet må anse for at være sædvanligt og omfattes af børnenes fornødenheder. § 11, stk. 1, omfatter også køb til stedbørn, der faktisk forsørges i hjemmet. Da børnetøjet er gaver fra Miki til Heras børn, skal Miki internt – uanset aftalen om, at Hera betaler udgifterne til børnene – betale sportstøjet.

Familieret 2003, s. 458-459, 462-464 og 469-470.

3. Formueordningen samt aktiver og passiver
Ægtepagten medfører, at Heras hus og indbo er skilsmissesæreje, jf. RVL § 28, stk. 1, nr. 1. Tilsvarende gælder Mikis bil og til dels opsparingskontoen. I øvrigt er parrets *formueordning* fælleseje, jf. RVL § 15.

Patriciervillaen er købt i lige sameje. Hera har betalt sin andel med penge fra salget af sit hus, hvorfor hendes ideelle anpart er særeje, jf. RVL § 28, stk. 3. Mikis ideelle anpart er derimod fælleseje, jf. RVL § 15, da den er rent lånefinansieret.

Hera har betalt hele *istandsættelsen* til 400.000 kr. Henset til at parret aftaler en ligedeling af udgifter frem til istandsættelsen, kan overførslen af et stort, enkeltstående beløb på 200.000 kr. fra Hera til Miki ikke betragtes som en § 2-ydelse eller som led i en samlet økonomisk ordning. Der foreligger ej heller en (ugyldig) gave fra Hera til Miki, jf. RVL § 30. Hera har i hvert fald et formueretligt godtgørelseskrav på værdistigningen på Mikis andel af huset, dvs. 100.000 kr. Men det synes mest oplagt at statuere lån, idet Miki først forsøger at låne pengene i banken. Lånefordringen på 200.000 kr. skal placeres

som et aktiv i Heras særeje, jf. surrogationsprincippet, og som et passiv i Mikis bodel, da lånet knytter sig til hans anpart i villaen.

De *huslejelignende betalinger* fra Miki til Hera efter ægteskabets indgåelse, i perioden de bor i Heras hus, giver ikke grundlag for et krav mod Hera, jf. RVL § 2. Begge ægtefæller betaler samme beløb, og der betales ikke afdrag, jf. U 1961.269 Ø. De 6.000 kr. pr. måned, der er forbrugt løbende, kan ikke antages at overstige, hvad der svarer til en passende husleje mv., jf. U 1952.395 V. Betalingerne kan ej heller anses for hverken lån eller gave.

Af de 200.000 kr. på Mikis *opsparingskonto* er alene de 110.000 kr. særeje – de 100.000 kr., der stod ved ægteskabets indgåelse, samt renterne, jf. § 28, stk. 3. De efterfølgende 90.000 kr., Miki indsætter på opsparingskontoen, må anses for at være fælleseje, idet midlerne på kontoen ikke kan antages at være så sammenblandede, at de ikke kan identificeres, blot fordi de står på samme konto. Der har ikke været hævet på kontoen i den pågældende periode. (En besvarelse, der anser det fulde beløb på opsparingskontoen for særeje og giver Hera et krav efter RVL § 23, stk. 2, på 90.000 kr., må anses for lige så rigtig).

Den interne fordeling af *Salling-indkøbene* er afklaret ovenfor. Da ægtefællerne har en blandet formueordning, bør det diskuteres, om denne uspecificerede gæld skal placeres i Mikis bodel eller fordeles forholdsmæssigt mellem hans bodel og særeje. Mange studerende vil formodentligt vælge den første løsning – uden at se den anden. Det vil dog være mere i overensstemmelse med det i lærebogen anførte at vælge en forholdsmæssig fordeling, dvs. ½-½, da både Mikis øvrige særeje og bodel er 314.000 kr.

Familieret 2003, s 302-309, 359, 361-362, 370, 380-382, 385, 413-414, 475-476, 616 og 620.

4. Boopgørelse

	Miki		**Hera**	
	Særeje	**Fælleseje**	**Fælleseje**	**Særeje**
Salling – bh og trusser kr.	÷900	÷900		
Salling – sportstøj kr.	÷1.100	÷1.100		
Indbyrdes krav		÷200.000		200.000
Opsparingskonto kr.	110.000	90.000		
Hus 1 mio. kr.		500.000		500.000
Banklån		÷76.000		
Bil kr.	204.000			
Indbo kr.				50.000
Nettobodele	(312.000)	312.000	0	
Boslodder		156.000	156.000	

Miki skal således betale Hera 156.000 kr. i boslodstilsvar. Hera kan derfor ikke *modregne* sit krav på 200.000 kr. mod Miki. Hera kan kræve, at Miki enten betaler eller stiller sikkerhed for Sallings krav på betaling af sportstøjet, jf. *FSKL § 65 a, stk. 1*.

Der er ikke grundlag for en *skævdeling* efter FSKL § 69 a, allerede fordi parret har boet sammen – med en to måneders pause – siden 2000. (I øvrigt har de aftalt skilsmissesæreje for de indbragte værdier).

Familieret 2003, s. 618-619, 621, 627-628 og 632.

5. Den kvalitative fordeling af villaen

Villaen ejes i sameje – og Heras ideelle anpart er særeje – hvorfor FSKL § 70 a, stk. 2, nr. 1, ikke kan anvendes direkte. Men principperne i denne bestemmelse bør anvendes – eller den må anvendes analogt – på Mikis ideelle anpart, der er fælleseje.

Hera har fortsat to hjemmeboende børn på ca. 8 år, og de har boet i huset i 2 år – netop i den periode, hvor de er startet i skolen, der ligger tæt ved villaen. Børnene er store nok til at knytte sig til boligen, og Hera har økonomisk bedst mulighed for at beholde villaen. Hera må antages at få Mikis anpart udlagt.

Familieret 2003, s. 644 inkl. note 9, s. 645-648.

Opgave nr. 2

Malte og Hedda blev gift i 1962 og fik hurtigt fællesbørnene Adam og Barbara. Ægtefællerne havde fælleseje. De drev sammen en mindre virksomhed, der dog måtte ophøre i 1994. Hedda var derefter beskæftiget som hjemmehjælper, mens Malte fik arbejde som langturschauffør.

I 1969 havde Malte som støtte til børnenes uddannelse tegnet en privat livsforsikring i Tryg med Adam og Barbara som begunstigede. I 2004 skrev Malte til Tryg, at han ønskede, at hans eneste barnebarn Victor skulle være begunstiget i stedet for Adam og Barbara. Victor var Adams søn.

Malte havde som led i sin ansættelse en gruppelivsforsikring, hvori ”Nærmeste pårørende” var indsat som begunstiget. I 2005 skrev han til det forsikringsselskab, hvori gruppelivsforsikringen var tegnet, at han som begunstiget ønskede at indsætte ”mine arvinger”.

Malte oprettede i 2005 endvidere et notartestamente, hvori han bestemte:

1) Hedda skal arve sin legale arv
2) Victor skal arve det samme som Adam og Barbara
3) Min gamle ven Palle skal arve min frimærkesamling samt min lænestol, som han altid har været så glad for at sidde i, når vi sammen så på frimærkerne.

Da Malte i 2006 døde, var Maltes bodel på 270.000 kr. Bodelen bestod af en ejerlejlighed med en friværdi på 250.000 kr., lidt indbo og en frimærkesamling til en værdi af 2.000 kr. Lænestolen havde ingen værdi. Heddas bodel var på grund af et banklån negativ med 8.000 kr. Gruppelivsforsikringssummen var på 45.000 kr., og livsforsikringen i Tryg havde en forsikringssum på 20.000 kr.

Hvordan skal fællesboet og forsikringssummerne fordeles, når alle ønsker mest muligt, og når Hedda protesterer imod, at Palle skal have lænestolen? Er Hedda berettiget til at udtage Maltes ejerlejlighed?

Løsningseksempel til opgave nr. 2

1. Begunstigelserne
Begunstigelserne i henholdsvis den private forsikring som i gruppelivsforsikringen er formgyldige, da Malte som forsikringstager/gruppemedlem har sendt en skriftlig meddelelse til forsikringsselskaberne, jf. FAL § 103. Forsikringssummerne tilfalder de begunstigede uden om boet, jf. FAL § 102, stk. 1, 2. pkt.

Arveret 2004, s. 279, 280 og 284.

2. Gruppelivsforsikringen
Gruppelivsforsikringen tilfalder Hedda, Adam, Barbara og Victor, jf. testamentet sammenholdt med FAL § 105, stk. 4, idet arvinger er såvel legale arvinger som testamentsarvinger. Palle er ikke arving, men legatar. Den af Malte i testamentet foretagne fordeling med 1/3 til Hedda (hendes legale arv) og 1/3 af de resterende 2/3 til hver af Adam, Barbara og Victor må lægges til grund ved fordelingen af forsikringssummen, selv om Hedda, jf. nedenfor, har krav på suppleringsarv efter AL § 7 b, stk. 2. Den særlige regulering efter § 7 b, stk. 2, er der intet der tyder på, at Malte har tænkt på. Det betyder, at Hedda skal have 15.000 kr. og Adam, Barbara og Victor hver 10.000 kr. af denne forsikring.

Arveret 2004, s. 12, 30, 296-298 og 303.

3. Fordelingen af den private forsikring, boslod og tvangsarv – FAL § 104, stk. 2
Da Victor, der er begunstiget i den private livsforsikring, ikke er tvangsarving efter Malte, skal forsikringssummen fra Tryg på 20.000 kr. og Victors del på 10.000 kr. af gruppelivsforsikringen indgå i beregningen af tvangsarven og af Heddas boslod, jf. FAL § 104, stk. 2. Boet er 270.000 kr., idet der skal ses bort fra Heddas negative bodel, men det skal beregningsmæssigt sættes til 300.000 kr. Heddas boslod er derfor 150.000 kr., og den samlede tvangsarv efter Malte er 75.000 kr. – med 25.000 kr. til hver af Hedda, Adam og Barbara, jf. AL §§ 25 og 26 smh. m. §§ 1 og 6. De beskyttede krav på i alt 225.000 kr. kan derfor dækkes af boets 270.000 kr., hvorfor Victor får sine forsikringssummer på i alt 30.000 kr. ubeskåret uden om boet. Krav efter AL § 7 b, stk. 2, antages almindeligvis ikke at kunne angribe en forsikringssum. Boets egne midler kan i øvrigt dække kravet, jf. ndf.

Arveret 2004, s. 322-325.

4. Suppleringsarv – AL § 7 b, stk. 2
Tilbage i boet efter beregningen af de beskyttede krav er 270.000 kr. ÷ 225.000 kr. = 45.000 kr., hvoraf Hedda skal have 1/3 = 15.000 kr. Hedda har krav på suppleringsarv, således at hun i alt når op på 200.000 kr. (2006-beløb). Hendes boslod er 150.000 kr., hendes tvangsarv er 25.000 kr., hendes friarv er 15.000 kr., hvorfor suppleringsarven, jf. AL § 7 b, stk. 2, udgør 10.000 kr. Hun har intet særeje, forsikringssummen fra gruppe-

livsforsikringen antages ikke at tælle med, ligesom hendes negative bodel ikke forøger suppleringsarven.

Arveret 2004, s. 43-44. Materialesamling i Arveret 2007 s. 1.

5. Testationskompetencen – fortolkning

Da Malte ikke kan testere over nogen del af mindstearven til Hedda, er hans testationskompetence kun 45.000 kr. ÷ 15.000 kr. (Heddas legale arv, jf. AL § 6) ÷ 10.000 kr. (suppleringsarven) = 20.000 kr. Malte har dermed overskredet sin testationskompetence, idet han dels har bestemt, at Victor skal have det samme som Adam og Barbara – altså 25.000 kr. – dels har bestemt, at Palle skal have frimærkesamlingen til 2.000 kr. Det beskedne genstandslegat må gå forud for testationen til fordel for Victor efter en konkret fortolkning. Det ændrer reelt ikke på balancen, om Victor får 20.000 kr. eller 18.000 kr., og udfyldningsreglen er desuden, at et genstandslegat går forud for arv. Victor arver derfor 18.000 kr., og Palle arver frimærkesamlingen.

Arveret 2004, s. 182 ff., 198 og 242.

6. Andre kvalitative rettigheder – lænestol og ejerlejlighed

Hedda kan beholde lænestolen, der er indbo i det fælles hjem, da hun ikke har givet sit samtykke til testationen, jf. AL § 66, stk. 2, nr. 2, og da hun har ret til at få den udlagt efter AL § 24 b, stk. 1. Det er uden betydning, at stolen er værdiløs. Hedda er endvidere berettiget til at udtage ejerlejligheden til 250.000 kr., idet hun har udløsningsret i fællesejet, jf. AL § 24 b, stk. 2, hvis hun kan betale det overskydende beløb kontant til de øvrige arvinger.

Arveret 2004, s. 44-48 og 203.

7. Opgørelse	Arv	Forsikringer
Hedda, lænestol, ejerlejlighed/betaling af 50.000 kr.	200.000 kr.	15.000 kr.
Adam	25.000 kr.	10.000 kr.
Barbara	25.000 kr.	10.000 kr.
Victor	18.000 kr.	30.000 kr.
Palle frimærkesamlingen	2.000 kr.	
I alt	270.000 kr.	65.000 kr.